

Asia: VN/15021/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tutkivan journalismin yhdistyksen kanta on, että tekstisisältöjen liiallinen rajoittaminen Ylen toiminnassa uhkaa vaarantaa tutkivan journalismin edellytyksiä Suomen mediakentässä.

Yleisradio on Suomessa merkittävä tutkivan journalismin tekijä, ja tutkivan journalismin tekemisen edellytysten heikentäminen voi johtaa siihen, että tutkiva ja perusteellinen journalismi suomalaisessa mediassa vähenee. Yle on harvoja media-alan toimijoita, joilla on resurssiensa kautta mahdollisuus tehdä perinpohjaista tutkivaa journalismia. Maksutta luettavissa olevana sisältönä Ylen tuottama tutkiva journalismi on pystynyt tuomaan yhteiskunnallisia epäkohtia laajasti julkiseen keskusteluun. Uudistuksen myötä tutkivan journalismin määrä ja aihekirjo voivat kaventua. Tämä heijastuu suoraan kansalaisten tiedonsaantiin ja sananvapauteen.

Kaikkia tutkivan journalismin keinoin rakentuvia uutisia ei ole mielekästä tai edes mahdollista kertoa liikkuvan kuvan tai äänen keinoin. Esimerkkejä tällaisista aiheista voivat olla arkaluontoisten tietojen, dokumenttien ja datan esittäminen. Muun muassa joukkoistaminen, datajournalismi ja erilaiset journalistiset hakukoneet tai interaktiiviset verkkototeutukset voisivat ehdotetun lain myötä olla jopa mahdottomia toteuttaa. Esimerkiksi metoo-kertomusten kaltaiset joukkoistamalla kerätyt, arkaluontoisia tietoja käsittelevät artikkelit ja erilaiset koodatut verkkototeutukset, jotka antavat yleisölle mahdollisuuden tutustua kerättyyn tietoaaineistoon tarkemmin voivat muuttua mahdottomiksi tehdä vaikka ne ovat erittäin tärkeitä yhteiskunnallista keskustelua ajatellen. Jos lakiehdotus toteutuu, käytännössä se rajaa tietynlaisia metodeita tai esitystapaa vaativan tutkivan journalismin Ylen toimintapiiristä.

Nähtävissä on myös kehitys, jossa verkkoon tekstimuotoiseksi tai vastaavaksi soveltuva aihe joudutaan paketoimaan liian tiukkojen raamien vuoksi muotoon, johon se ei sovellu. Näin juttu

saataisiin videoksi tai ääneksi, ja alkuperäinen tekstimuotoinen artikkeli julkaistaisiin sitten sen siivellä. Tällainen nurinkurinen pakko siirtää juttu toiseen formaattiin tekstimuotoisen jutun julkaisun mahdollistamiseksi ei ole mielekästä vaan resurssien hukkaamista.

Hallituksen esityksen mukaan tekstimuotoisen sisällön tulisi pääsääntöisesti liittyä yhtiön liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältämään julkaisuun. Poikkeuksena mainitaan nopeat ja nopeasti kehittyvät uutistilanteet, joista voidaan tehdä tekstimuotoista uutissisältöä. Jos lakiehdotusta halutaan viedä eteenpäin, tulisi poikkeusten piiriin sisällyttää tutkivat, yhteiskunnalliset merkittävät journalistiset artikkelit. Näin lakiuuditus ei tahattomasti estäisi yhteiskunnallisesti painavien aiheiden tuomista julkaisuuteen ja rajoittaisi näin kansalaisten oikeutta saada tietoa yhteiskunnallisesti merkittävistä aiheista.

Yllä mainitun johdosta Tutkivan journalismin yhdistys ei tue hallituksen esitystä sen antamassa muodossa. Tutkivan journalismin yhdistys pitää tärkeänä, että tutkivia journalistisia projekteja joissa ei käytetä videota tai ääntä on mahdollista tehdä Ylessä myös jatkossa. Ehdotuksessa tulee turvata Ylessä työskentelevien tutkivien journalistien mahdollisuudet tehdä tutkivaa journalismia aiheelle parhaiten sopivassa välineessä. Nykymuodossaan hallituksen esitys uhkaa rajata yhteiskunnallista keskustelua ja siten supistaa kansalaisten oikeutta toteuttaa sananvapautteen kuuluvaa oikeutta vastaanottaa tietoa.

Yhdistys haluaa muistuttaa hallituksen ilmoittaneen tukevansa "sananvapautta ja demokratian toimivuutta vahvistamalla vastuullisen median toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä sekä kansalaisten tasavertaisia mahdollisuuksia saada luotettavaa tietoa ja sivistää itseään". Lakiehdotus uhkaa nykymuodossa toimia näitä tavoitteita vastaan.

Eklund Ville
Tutkivan journalismin yhdistys ry